

שבת יח

משה שווערד

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שא סעיף מו

בגדים (קסח) השרוים במים, (קסט) אסור לנגבם (קע) זו סמוך לאש. הגה: (קעא) נח ואסור לטלטלם שמא יבא לידי סחיטה, והוא (קעב) שמקפיד על מימיו (מרדכי פרק חבית). ואסור לילך בשבת במקום שיוכל להחליק וליפול במים, שמא ישרו כליו ויבא לידי סחיטה.

2. מגן אברהם סימן שא ס"ק נז

סמוך לאש - משום מלבן או משום מבשל כמו אונן של פשתן [שם] וא"כ אפי' בשרייה מועטת אסור ומיהו במקום שאין היס"ב ליכא משום בישול וכמ"ש סי' ש"ח סי"ד ובמקו' שאין בישול אין ליבון דאל"כ בחמה נמי ליתסר משום ליבון אלא ע"כ כמ"ש:

3. תוספות מסכת שבת דף יז עמוד ב

אין פורסין מצודות כו' - אע"ג דבשבת נמי אם פירש מצודה אינו חייב חטאת שאינו יודע אם יצוד אם לאו [1] מ"מ גזרו לפרוש מצודה דפעמים אתי לידי חיוב חטאת כגון שבשעת פריסתו ילכוד דהכי קתני בתוספתא הפורס מצודה לבהמה או לעוף ונכנס לתוכה חייב.

4. חידושי הרשב"א מסכת שבת דף יז עמוד ב

מתניתין אין פורסין מצודות חיה ועוף. פירוש אף על פי שאינו צד בידים אפילו הכי גזרו דדלמא אתי בה לידי חיוב חטאת דפעמים שבשעת פרישתו ילכוד חיה או עוף וחייב, כדתניא בתוספתא (פי"ג) הפורש מצודה לבהמה או עוף אם נכנסו לתוכה חייב כך כתבו בתוספות, [2] ואין אנו צריכין לכך אלא לרבה דקא מפרש טעמא דבית שמאי משום דכל מלאכה שהוא חייב עליה חטאת גזרו עליה מערב שבת, אבל לרב יוסף דמוקי פלוגתייהו בשביתת כלים אי דאורייתא אי לא, לא צריכי' לכך דכל שמצודתו פרושה ולוכדת בשבת אסור משום שביתת כלים, ואונן של פשתן לרב יוסף דוקא בתנור מטלטל הא בקרקע מותר שאין מוזהר על שביתת קרקעו.

5. שערים מצויינים בהלכה

משנה אין פורסין מצודות חיה וכו'. כתבו התוס' אע"ג דבשבת נמי אם פירש מצודה אינו חייב חטאת, שאינו יודע אם יצוד אם לאו [ובמאירי כתב הואיל ומאליהם הם באות], מ"מ גזרו לפרוש מצודה, דפעמים אתי לידי חיוב חטאת, כגון שבשעת פריסתו ילכוד וכו'. [וכן פסק המג"א (סי' שטז סק"ט) הפורש מצודה ובשעת פרישתו נכנס חיה לתוכה חייב, אבל אם נכנס אח"כ לתוכה פטור אבל אסור, שאינו יודע אם יצוד אם לאו, ומהאי טעמא נראה דאסור להעמיד בשבת המצודה לצוד בו עכברים.] ומשמע שמפרש בתוס' דטעם הפטור משום שאינו יודע אם יצוד, אבל אם מצוי במקום הרבה חיות אסור, וכ"כ בפמ"ג שם.

6. שפת אמת מסכת שבת דף יז עמוד ב

בתוס' ד"ה אין פורסין הקשו דליכא חיוב חטאת ונראה שלא הקשו התוס' אלא למ"ד טעמא דב"ש משום גזירה אבל לטעם דשביתת כלים א"כ הכא הכלי תעשה מלאכה ממש בשעה שתיצוד ול"ד לקורת בה"ב ועגולי הגת דגם הכלי אינה עושה מלאכה גמורה שיש בה חיוב חטאת משא"כ הכא וכן מצאתי בחי' הרשב"א שכ' כן על דברי התוס' ע"ש ומה שתירצו התוס' שלפעמים ניצוד בשעת הפריסה כוונתם אע"ג דהוא לא יתכוין לצוד מיד אלא שתיצוד הכלי מעצמו מ"מ כיון דאפשר שיוזמן העוף מיד ויהי ניצוד לכך גזרו בכל צידה דאל"כ קשה הא ע"ז לא אסרו כלל כשניצוד מיד מבעו"י אך עיקר מ"ש התוס' דבשבת נמי

אם פירס מצודה אינו חייב דאינו יודע אם יצוד כו' דהכי קתני בתוספתא הפורס מצודה כו' ונכנס לתוכה חייב א"י **מנ"ל לרבותינו בעלי התוס'**
בפשיטות דאם אינו נכנס לתוכה מיד פטור דפשט התוספתא משמע דבכל גווני חייב זולת אם לא יכנס
 כלל שום חי' או עוף בשבת ודאי פטור **אבל בנכנס אח"כ נראה מסברא דחייב כיון דכל דרך צידה זו**
היא כך גם בחול למה לא יהי' חייב ומה בכך דנגמר המלאכה אח"כ וגם הטעם שכתבו התוס' הואיל וא"י אם יצוד ג"כ
 אינו מוכן דגם בוריקה מרשות לרשות או לעשות חבורה לקמן (ק"ב) א"י בבירור איך תפול ומה בכך דא"י הא כל צידה זו נעשית כך על הספק ואטו יהי' צידה
 כזה מותר מה"ת לצוד כל היום בשבת כמו בחול וגם מנ"ל דצידת חלזון לא יהי' נמי במצודות כאלה וצ"ע וחפשי ברמב"ם ולא מצאתי שהביא התוספתא הנ"ל
 דפריסת מצודה כלל וא"י למה [אך לפמ"ש המג"א (ס' שט"ז ס"ק ג') להוכיח מדברי הרמב"ם (פ"י מה"ש ה' כ"ב) במשלה כלבים כדי שיצודו דאם לא עשה
 מעשה פטור משמע דס"ל כמ"ש התוס' אכן מדברי הרמ"א שם נראה דאפ"י לא עביד מעשה הוי צידה וחייב אבל הא"ר שם פי' גם דברי הרמ"א כמ"ש הרמב"ם
 ע"ש]:

7. חזון איש או"ח סימן לו אות א

נשנת עושה עיקר המלאכה בשנת חלל פרישת מצודה אם לא ולכוד
 אין כאן מלאכה כלל ולזה סיימו דמ"מ גזרין דזימנין אתי לידו חיוב
 העלאת ובשעת פרישתו חייבו כל זמן שהיא פרושה מקרי שעה פרישתו
 חייבו שמתקיימה מטעם הפרישה ל"י כונתם מיד ומשום שיש מקום
 לומר דלא גזרין אלא אם בשעה זאה נשנת מחויבו מיד וזה חיישינן
 דכשחזרין לו עם חשכה זימנין דזחאחר נשנת חלל דנר שאלון
 המלאכה מיד י"ל דלא שייך למגזר דבין כך וכך חכור ויוזיא המאור
 ולזה סיימו דזימנין דילכוד מיד, ונראה דאפי' בלחי וקוקרי חייב
 העלאת ולגזי האדם העושה אין חילוק בין מאור ללחי וקוקרי, ולא
 חילוקי בזה בנמי שנת י"ח א' אלא לענין שזיתת כלים, דבלחי וקוקרי
 אין כלי עושה מלאכה, ובמאור כלי עושה, ונפקין נכחי שבכוס

6) כתב המ"ח סי' רנ"ב דזמן הטוב לרחיים של מים אינו
 חייב כיון דאינו עושה המלאכה, ובמ"ז שם כנ"ל דכל
 אחרונים חולקין דכיון דלגזי כרחיים כולקין ומתנגלן צנענן
 כשנותן החטים לחזון חייבו מטעם העמיה כמו בציודה
 ובתוס' שנת י"ז ב' הלשון סחוס שכתבן דזימנין דלחא לודי חיוב
 העלאת עגון דשעת פרישתו ילכוד, ומשמע לכאורה
 דאם ילכוד לאחר זמן אין כאן חיוב העלאת, אלא אין כונתם לחלק בין
 מיד לזמן לאחר זמן שחרי אפי' מיד הלידה ועשה כח החיוב ומה לו
 מיד מיל לאחר זמן, וכן בתוספתא שהביאו חנוי סחוס ונכנס לחוכה
 חייב, וכן בתלמוד דבתיבס כתבו שאינו יודע אם יצוד או לא, מנזאר
 ש"ס יצוד חייב, אלא כונתם דזריין דיו ולידן דתן אי עביד לכו

8. חזון איש או"ח סימן לח אות א

אטו שנת, ומיהו מלאכה שדרכה בכך כמו אפי' ובישול שאין
 בחיוב אלא כשיגיע לשיעור מצ"ד, וזה נעשה מחילתו, מ"מ כיון שכן
 דרכו מקרי מלאכה ולא גרמא, וכן זורה חע"ג דכרות עושה עיקר
 הזרייה, וכן לידה נראה דחע"ג דנייד לאחר זמן חייב, ומש"כ תו'
 לעיל י"ז ב' ד"ה אין, כגון ששעת פרישתו ילכוד, אין כונתם דנכנס
 בתנועת האדם, דח"כ היה להם לפרש בהדיא וכיון שדקדקו בחיוב
 כאן, וטוד שכתבו שאינו חייב העלאת שאינו יודע אם יצוד אם לא, ו
 משמע שאם יצוד איכא חיוב העלאת, וכן בתוספתא שהביאו לה
 הוכיח שעת פריסה אלא נראה כונתם חע"ג דהין כהן חיוב העלאת
 ודאי בשעת פריסה, ולא שייך כל כך לגזיר דהך אם יפירס נשנת
 חכור ויוזיאנה ערס שגזרה, מ"מ גזרי דנמא תלד בשנת פריסה
 קדם שיזכר שבוים שנת, מיהו המ"ח סי' שט"ז סק"ט לא פי' כן ולי"ע.

9. ערוך השולחן אורח חיים סימן שטז סעיף יא

משונה היא מלאכת צידה מכל המלאכות דבכל המלאכות צריך לעשות המלאכה אבל גרם מלאכה
אינו חייב מן התורה דכתיב לא תעשה כל מלאכה עשייה הוא דאסר הא גרמא שרי [ק"כ:]: **ואלו**
במלאכת צידה אפילו בגרמא חייב כדתנן [ק"ו:]: **צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו חייב וזהו גרמא שהרי**
הוא לא הכניס את הצבי להבית אלא הצבי נכנס מעצמו ורק הוא גרם בנעילת הדלת שנצוד הצבי ושעמא
דמילתא דבציודה לא מקרי זה גרמא כדפירש"י זו היא צידתו עכ"ל כלומר דעיקר הציודה הוא
המעשה האחרונה שנועל בפני הצבי ואם לא נעל הדלת אע"פ שצדו בעצמו שהולכו בידיו משדה
והכניסו לבית ולא נעל לאו כלום עבד ונמצא דעיקר הציודה היא הנעילה ואם שנים נעלו הדלת שניהם פטורים דבכל
 מלאכת שבת שנים שעשו פטורים דכתיב בעשותה שיחיד יעשה המלאכה כשיכול בעצמו לעשות אמנם אם אחד לא יכול לנעול ונעלו שנים שניהם חייבין דזה
 אינו יכול וזה אינו יכול שניהם חייבים ואם זה יכול וזה אינו יכול היכול חייב וכמ"ש בס"א גבי הוצאה והשני הוי מסייע ואין בו ממש אמנם אם הפתח כבר
 מגופף דאז כבר הוא נצוד מותר לנעול הפתח במנעול א"ע דבזה מוסיף שמירה על שמירתו מ"מ בניינא דציודה לא עבד כלום שמכבר נגמרה צידתו ועמ"ש
 בסעיף ט"ז:

10. תוספות מסכת שבת דף יז עמוד ב

אלא בכדי שיצודו - וא"ת מנא ידע מתי יבוא החיה וי"ל דבירושלמי מוקי לה בפורש בחורשינן
 דמצוין שם חיותא ומיירי בענין זה שלא יוכל ללכוד במצודה אלא א' או ב' דהא מה מועיל שיצודו
 מבעוד יום אם יוכל לצוד גם משחשכה.

11. שפת אמת מסכת שבת דף יז עמוד ב

שם במשנה **בש"א אין מוכרין לעכו"ם כו' הטעם דמחזי כשלוחו** כמ"ש רש"י לקמן בגמ' ובתוס' כאן וקצת קשה הא גם אם עושה כן בעצמו שעוקר החפץ מבעו"י והניח משתחשך פטור דצריך להיות עקירה והנחה בשבת ובלאו הכי לא מיחייב א"כ אף דיכול להיות שהעכו"ם יעמוד לפוש בדרך מ"מ ע"ו לא מחזי כשלוחו וא"כ אף בשולח להדיא העכו"ם מבעו"י שילך בשבת לשתרי כיון דאינו מכוין שיעמוד עצמו בדרך ובהולך למקום קרוב אינו פסיק רישא ג"כ [ואף על גב דגם בעוקר מבעו"י והניח משחשיכה אסור מדרבנן כמ"ש רש"י לעיל (ג ב) מ"מ כיון דמדאורייתא שרי לא הו"ל לב"ש לגזור] וצ"ל **בדוחק דלא פלוג חכמים בתקנתם [ואסרו גם בהולך למקום קרוב]:**

12. שערים מצויינים בהלכה

ולא כלים לכובס נכרי אלא כדי שיעשו מבעוד יום. והטעם לזה כתב בספר יראים (סי' קיג) דכיון שמסרה לו מבעוד יום נקנית, ומקריא מלאכת הגוי ולא מלאכת ישראל נכרי.

כתב הב"י (או"ח סוס"י רמד) בשם הסמ"ג (ל"ת עה) **תניא במכילתא (בא יב-טז) "כל מלאכה לא יעשה בהם", לא תעשה אתה ולא יעשה חבירך ולא יעשה העכו"ם מלאכתך.** משמע מכאן שאסור לישראל להניח לעכו"ם לעשות מלאכתו בין ביו"ט בין בשבת דאורייתא, אבל אם מכר לו הישראל מע"ש מותר, ובלבד שיהיה בביתו של עכו"ם, אמנם י"ל שהוא אסמכתא בעלמא, שאם היתה מה"ת לא היו חכמים מתירין לעשותה אף בביתו של עכו"ם, ואף כשמסרה בע"ש, ולשון לא יעשה הכתוב בתורה, מוכיח קצת שהיא דרשה גמורה. ונדברי המכילתא מובא ברש"י עה"ת שם], ועי' ברמב"ן שם שכתב דרשה זו אסמכתא היא שבאו חכמים לאסור מדבריהם אמירה לעכו"ם במלאכה שלנו ביו"ט, וסמכו אותה למקרא הזה. וכ"כ בדעת זקנים דאסמכתא היא. אבל מפרש"י שם משמע שהיא מן התורה.

13. תוספות מסכת שבת דף יז עמוד ב

אין נותנין עורות לעבדן וב"ה מתירין – [1] **מכאן היה נראה לר"ת להתיר ע"י קבלנות נכרי לבנות בשבת ... [2] ונראה לר"י דהא דשרי בשמעתיך עורות לעבדן היינו בתלוש דלא מפרסמא מילתא שהנכרי עושה מלאכה בביתו ולא ידעי שהוא של ישראל** וכן נמי אמר במ"ק (דף יא: ושם) גבי אבל מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו בבית אחרים יעשו אבל קבלנות דמחובר דהוי ברשות ישראל דמפרסמא מילתא אסור בתוך התחום דהרואה יאמר שכירי יום נינהו ...

העושה כב"ש

[עיין ברכות יא: ונג']

14. רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף מ/א

גמ' חד עבד בשוגג כב"ש ואשכח ארנקי. ויש לשאול דהא אמרינן במכילתין (דף י ע"ב) **אני הייתי בא בדרך והטתי לקרות כדברי ב"ש והסכנתי בעצמי וכיון דלענין ק"ש אם עושה כדברי ב"ש מתחייב בנפשו זה שעשה לענין ברכה כדבריהם היאך מצא ארנקי ויש לומר דלא דמי דהתם אע"פ שהיו אומרים בית הלל מטין וקורין אפ"ה מודים שאין לו להתכוין ולהטות כמו שאומרים בית שמאי אלא שאם היה עומד מוטה שיכול לקרות ולפיכך כשאינו עומד מוטה ומוטה בכוונה נמצא עובר על דברי בית**

הלל ומתחייב בנפשו אבל בכאן מודים ב"ה שאפי' בשוכה אם רצה להחמיר על עצמו ולחזור למקומו הרי זה משוכה ונמצא שלא עבר על דבריהם ולפיכך מצא ארנקי:

15. תוספות יום טוב מסכת שבת פרק א משנה ט

[אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו בית אבא וכו' - פ"ה הר"ב ומחמירין על עצמן כבית שמאי ואין להקשות דבפ"ק דברכות משנה ג' שנינו שנסתכן ר' טרפון על שעבר על דברי בית הלל הכא בשב ואל תעשה שאני. ומיהו אף בקום עשה מצינו דלא מיקרי העברה כהיא דפרק ח' דברכות משנה ז' מי ששכח ולא בירך דבית שמאי אומרים יחזור למקומו ויברך וב"ה אומרים יברך במקום שנזכר ובגמ' [אמרין] דהוה עובדא דההוא דעביד כבית שמאי ואשכח ארנקי התם נמי כתב הרא"ש דהא אף ב"ה מודו שטוב לעשות כבית שמאי אלא שלא הטריחוהו ע"כ. וכלומר משא"כ בק"ש דמאי טיבותיה דקורא בהטייה כיון דלב"ה קרא דובשכבך לא משמע להו הכי כלל וכלל]:

16. תפארת ישראל - בועז מסכת שבת פרק א

(ח) ואע"ג דהעובר על דברי ב"ה חייב מיתה (כברכות פ"א מ"ג) וא משום דהכא שב ואל תעשה הוא. או כבני הרב המאה"ג מהו' ברוך יצחק שליט"א. שתי' דהכא שאני. דלא מוכחא מלתא דחייש לחומרא דב"ש. דשמא כדי למהר כביסתן הוא עושה. מש"ה שרי. ליתא. דהרי במי ששכח לברך בהמ"ז במקום שאכל (ברכות פ"ח מ"ז) אמרי' התם בגמ' דהאי תלמידא דעבד כב"ש. ואשכח ארנקי. אף דחזרה למקום אכילתו קום ועשה הוא. וגם מוכחא מלתא. דחזר למקומו רק לברך. וכב"ש. ואפ"ה שרי. ונ"ל דמזה מוכח ברא"ש דבכלים לכובס או בחזרה למקום אכילתו גם ב"ה מודו דעדיף טפי. רק שלא הטריחוהו חכמים. משא"כ בהטייה דק"ש. כיון דב"ה לא דרשו קרא דובשכבך דלהוי בהטייה. מה עדיפותא לקרות בהטייה ואדרבה בעמידה עדיף טפי. להעיד מלכות שמים ככל עדות בעמידה:

17. שו"ת הרמ"א סימן צא

... ואמר' פ"ק דברכותנו: ב"ש אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמוד שנאמר בשכבך ובקומך, וב"ה אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמר ובלכתך בדרךנו, א"כ למה נאמר בשכבך ובקומך בשעה שבני אדם עומדים ובשעה שבני אדם שוכבים. א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטיתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הליסטים, א"ל כדאי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה. ואמרין התם בגמרא, רב נחמן בר יצחק אומר העושה כדברי ב"ש חייב מיתה דתנן א"ר טרפון וכו', ופירשו התם התוספותנא דאפילו במקום דב"ש מחמירים וב"ה מודים דאם עבד כב"ש יצא, אפ"ה אם עשה כדברי ב"ש חייב מיתה. ואף אין להקשות מהא דאיתא ברכות לענין מי שאכל ושכח לברך חד עבד בשוגג כב"ש ומצא ארנקי דדהבא וחד עבד במזיד כב"ה ואכלו אריה, דשמעינן מיניה דיש להחמיר כב"ש. דא"ל דוקא בדבר שאין בו קולא כלל, אבל במקום שיש קצת קולא בדבר כגון לשכב ולקרות ק"ש דהא עדיף מעומד דהוא יותר דרך כבוד אלא דלב"ה ג"כ יוצא בשכיבה ולב"ש דוקא בשכיבה אין להחמיר כב"ש, וכ"ש בענין עגון אשה דאין להחמיר ...

18. תוספות ר' עקיבא איגר מסכת ברכות פרק א משנה ג

[אות י' בתשו' רמ"א סי' צ"א כתב שאין להקשות מהא דאיתא סוף פרק ח' באכל ושכח ולא ברך דחד עביד בשוגג כב"ש ואשכח ארנקי דדהבא דשמעינן מיניה דיש להחמיר כב"ש. די"ל דוקא בדבר שאין בו קולא כלל אבל במקום שיש קצת קולא בדבר כגון לשכב ולקרות ק"ש דעדיף מעומד דהוא יותר דרך כבוד אלא דיוצא ג"כ בשכיבה לב"ה ולב"ש דוקא בשכיבה אין להחמיר כב"ש עכ"ל. ולפ"ז יהא הדין דבק"ש של שחרית מותר להחמיר כב"ש לעמוד ולקרות ק"ש כיון דאין בו צד קולא וזה דלא כפסק הש"ע סי' ס"ג ס"ב דגם בזה מקרי עבריינא. ובאמת נפלאתי על מאור עינינו הרמ"א שלא הביא דברי הרא"ש בהיא דאכל ושכח ולא בירך שכתב להדיא דאפילו ב"ה מודו שטוב יותר לעשות כב"ש אלא דלא הטריחוהו חכמים עכ"ל. אם כן ממילא לק"מ דהתם רשאי להחמיר כב"ש כיון דלב"ה ג"כ טוב יותר לעשות כן משא"כ הכא בק"ש בין דשחרית בין דערבית אין שום מעלייתא לב"ה אם מחמיר כב"ש. וכ"כ התי"ט פ"א מ"ט דשבת ובמ"א סימן הנ"ל. ובזה מיושב ג"כ קושית הבאר שבע סי' כ"א על הרא"ש פ"ב דשבת ע"ש. די"ל דגם לר"ע יותר טוב להדליק בפתילה מחורכת דאין בו שייכות חשש הטייה:

19. ספר בניהו בן יהוידע על ברכות דף נג/ב

מה שנאמר מהך דרבי טרפון שהטה לקרות כדברי בית שמאי כדאיתא לעיל דף יו"ד, ונראה לי בס"ד התם מוכחא מלתא שעבר על דברי בית הלל, כיון שהיה מהלך כדרך ועמד והטה כדי לקרות, אבל הכא לא מוכח שחזר בשביל הברכה, אלא אולי שכח איזה דבר וחזר להביאו, ושכחה כזו מצויה בעוברי דרכים,

ואפילו אם לא נעשה לו הנס ולא היה מוצא ארנקי והיה מברך וחוזר גם כן לא מנכרא מלתא, דאין הכי נמי הוא חזר בשביל ששכח חפץ ולא מצא ונזכר על הברכה ובירך שם, ועוד יש בזה תירוץ פשוט, דדוקא אם יעשה כבית שמאי משורת הדין בזה יענש שעבר על דברי בית הלל, אך אם הוא יודע ומודה שהדין כבית הלל, ואינו מכווין לעשות כבית שמאי אלא דרך חסידות וחומרא ולא משורת הדין והחיוב, אין זה עובר על דברי בית הלל וברוך יהיה, יען שגם בית הלל הם היו בכמה דברים מחמירים על עצמם דוקא לעשות כבית שמאי:

20. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף כא עמוד ב

אחד עשה כדברי ב"ש. ואפי' למ"ד שהעושה כדברי ב"ש לא עשה כלום או חייב מיתה כדאיתא בפרק קמא דברכות (י"א א'), שאני הכא שאין מחלוקתם אלא להדור מצוה בעלמא

21. רמב"ם יד החזקה - הלכות שבת פרק ג

(א) מותר להתחיל במלאכה מערב שבת אע"פ שהיא נגמרת מאליה בשבת שלא נאסר עלינו לעשות מלאכה אלא בעצמו של יום אבל כשתעשה המלאכה מעצמה בשבת מותר לנו ליהנות במה שנעשה בשבת מאליו:

(ב) כיצד פותקין מים לגנה ערב שבת עם חשיכה והיא מתמלאת והולכת כל היום כולו ומניחין מוגמר תחת הכלים והן מתגמרין והולכין כל השבת כולה ומניחים קילור על גב העין ואספגנית על גבי המכה ומתרפאין והולכין כל השבת כולה ושורין דיו וסמנין עם חשיכה והן נשרין והולכין כל השבת כולה ונותנין צמר ליורה ואונין של פשתן לתנור והם משתנין והולכין כל השבת כולה ופורשים מצודות לחיה ולעופות ולדגים עם חשיכה והן ניצודין והולכין כל השבת כולה וטוענין בקורת בית הבד ובעגולי הגת עם חשיכה והמשקין זבין והולכין כל השבת כולה ומדליקין את הנר או את המדורה מבערב והיא דולקת והולכת כל השבת כולה:

(ג) מניחין קדרה על גבי האש או בשר בתנור או על גבי גחלים והן מתבשלים והולכין כל השבת כולה ואוכלין אותן בשבת ויש בדבר זה דברים שהן אסורין גזירה שמא יתה בגחלים בשבת:

22. שערים מצויינים בהלכה

שמא יתה בגחלים בשבת וכ"ו. וּבְנִימוּקֵי יוֹסֵף מִסֵּי ב"ק (כב.) כתב, אהא דאיתא בגמ' אשו משום חציו, וא"כ היכא שרינן להדליק נרות עם חשיכה והם דולקות בשבת, ועיקר כוונתו שתדליק בשבת, וההיתר הוא, דכי אפתיל מערב שבת התחיל, וכמא דאגמריה בידים בההוא שעתא דלית ביה איסור. ועל יסוד זה כתוב בשו"ת שואל ומשיב (מהד"ת ח"א סי' סה), דמותר להעריך השעון בערב שבת כדי שידליק בשבת, וגם גרמא הוא ולא שייך לגזור שמא יתקן בשבת. ועי' מש"כ בשמ"ב (ח"ב סי' עה ס"ק יא), והנה לפי דברי הנימוק"י הנ"ל דאולינן בתר התחלה, ניחא הא דזרע בשבת חייב, דלכאורה קשה הא נקלט רק לאחר ג' ימים כידוע, וכדאיתא במס' ר"ה וגם א"א מלאכת זרע אלא עיי"כ שתגמור לאחר ג' ימים. ומ"מ חייב מטעם הנ"ל. ועי'

23. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנב

...ומותר (מו) לתת חטים לתוך רחיים (מז) של מים, סמוך לחשיכה. הגה: <ז> ולא חיישינן * להשמעת קול, שיאמרו רחיים של פלוני טוחנות בשבת. ויש אוסרים ברחיים (מח) ובכל מקום שיש לחוש כ להשמעת קול (טור ותוספות והרא"ש פ"ק דשבת, וסמ"ג וסמ"ק וסה"ת והגה"מ פ"ו ותשובת מהרי"ו סימן ק"ל ואגור) * והכי נהוג לכתחלה, מיהו (מט) כא במקום פסידא כב יש להקל כמו שנתבאר לעיל סוף סימן רמ"ד. ומותר להעמיד כלי משקולת שקורין זייגע"ר מערב שבת, אע"פ שמשמיע קול להודיע השעות בשבת, (נ) כי הכל יודעים שדרכן להעמידו מאתמול (טור, ועיין לקמן סימן של"ח).

24. ט"ז אורח חיים סימן רנב

(ז) (פמ"ג) ולא חיישי' להשמעת קול. - כרב יוסף ויש אוסרים פוסקים כרבה דאמר אפילו לב"ה אסור
אע"ג דל"ל שביתת כלים מ"מ אסור משום השמעת קול ואיכא זלזולתא לשבת:

25. תוספות רא"ש על שבת דף יח/א

מתרפאת והולכת כל השבת. תימה מאי איריא מערב שבת אפילו בשבת נמי דאמרינן לקמן פרק שמונה
שרצים שורין קילורין מערב שבת ומניחין על גבי העין בשבת, וי"ל דהתם מיירי בקילור שהוא רך וצלול
מדקתני שורין ונראה כרחיצה בעלמא שרוחץ את עיניו וליכא למגזר משום שחיקת סמנים, אבל הכא
מיירי בדבר עב שמישים על גב העין ושייך למגזר משום שחיקת סמנים ומשום שמא ימרח:

26. שערים מצויינים בהלכה

לעכו"ם, ותיריך דע"כ לא אסרו חכמים מכירה רק בבהמה דנקראת על שמו של ישראל, משא"כ בכלים דאינם נקראים על שמו של ישראל כלל, ולא ידעי דהם של ישראל דיבואו להתיר נמי שאלה ושכירות, ועי"ש שמתריך באופנים אחרים.	מאן תנא שביתת כלים דאורייתא. ועי' בבבין שלמה (ח"א סי' טז) שמביא להקשות לדרב יוסף דס"ל דב"ש אית להו שביתת כלים דאורייתא, היא אסור למכור כליו לעכו"ם כמו דאסרו מכירת בהמה גסה משום שאלה ומשום שכירות (עי' מס' ע"ז טו.) ולא אישתמיט בשום מקום למתני דאסור לב"ש מכירת כלים
--	--

27. חדושי הרשב"א על מסכת שבת דף יח/ב

גגית נר וקדרה לב"ש אפקורי מפקר להו. ואע"ג דבעלמא בעי הפקר בפני ג' (בדרים מה, א), הכא
דלאפרושי מאיסור הוא לא בעיא דמסתמא מפקר להו בגמר דעת. ולי נראה דמשום הפקר ב"ד נגעו בה,
דלב ב"ד מתנה עליהם להפריש העם מאיסור. דאי לא תימא הכי ודאי כ"ע לאו דב"ש ידעי וכ"ש במקום
ב"ה:

28. שערים מצויינים בהלכה

קדרה חייתא שרי לאנוחה ע"ש עם חשיכה בתנורא. וזה דוקא עם חשיכה ממש, באופן שלא נתבשל כלום בתחלת שבת, אבל אם הניחה מבעוד יום באופן שנחבשל מעט קודם השבת, חיישין שמא יחתה כדי שתהא ראוי בלילה, ולכן אם הניחה באופן כזה, נכתב המג"א (סי' רנ"ג סק"ב), דצריך לסלקה משם. זה מיירי כשאין שם פח על התנור אבל כשיש שם פח כהמנהג מותר, דלא יבא לחתות, עי' היטב בשו"ע שם.
--

29. שפת אמת על שבת דף יח/ב

שם בגמ' האי קדירה חייתא שרי לאנוחה ע"ש ע"ח. לכאורה צ"ל דדוקא עם חשיכה שרי אבל קצת
קודם לו אסור דכשיגיע ביה"ש לא יהי' חייתא. אכן הוא קצת דוחק לפרש סוגית הגמ' דוקא במי
שעוסק במלאכתו עד ביה"ש ממש. ואם נאמר דהיכי כשהניחה בתנור כשהיתה חייתא אסח דעת' מינה ואף
אם נעשית קצת בשול כשהגיע ביה"ש ג"כ מותר. א"כ תיקשי הא דפ' כירה דאסור להשהות על הכירה כל
שהוא לא נתבשל כמאב"ד. [לדעת רוב הפוס' דאין לחלק בין תנור לכירה בקדירה חייתא]. מיהו להפוס'
שם דלא כחנניא וס"ל דכל היכי דמצטמק ויפה לו אסור א"ש הכא ד"ל דכל שלא נתבשל כמאב"ד נקרא
חייתא ובשיל ולא בשיל היינו כמב"ד דוקא. ונ"ל שכן היתה דעת הב"ח שהובא בט"ז (סי' רנ"ג ס"ק א')
ע"ש שתמה עליו הט"ז. ולדידי לק"מ דאה"נ דהפוסקים כחנניא לא ס"ל האי דינא דקדירה חייתא דקאי
אליבא דחכמים דפליגי אחנניא. והטוש"ע שמביאים דין זה היינו כדעת הפוסקים כחכמים כנ"ל לדעת
הב"ח. מיהו במג"א שם (ס"ק ב) פסק דצ"ל חייתא סמוך לחשיכה ממש ע"ש:

30. חדושי הרשב"א על מסכת שבת דף יח/ב

האי קדרא חיתא או בשיל שפיר דמי. פי' בשיל כמאכל בן דרוסאי, בשיל ולא בשיל כלומר שלא הגיע למאכל בן דרוסאי, וכדאמרינן נמי לקמן (כ, א) חנניא אומר כל שהגיע למאכל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה שאינה גרופה ואינה קטומה, כן פי' רבינו האי בפרק כירה וכן פירשו בתוספות. אבל דעת הרב אלפסי והרמב"ם ז"ל (פ"ג שבת ה"ד) בשיל ולא בשיל היינו משהתחיל לבשל ועד שנתבשל כל צרכו, ואפילו נתבשל כל צרכו אם הוא מצטמק ויפה לו אסור, וכן דעת הרמב"ן. ומה שאמרו לקמן (שם) גבי אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום, וכמה אמר רבי אלעא אמר רב כדי שיצולו כמאכל בן דרוסאי. התם דוקא בשם עצמן מונחין על גוף האש וכן החררה פניה כנגד פני האש, דכיון שהגיעו למאכל בן דרוסאי אם יחתה בגחלים יחרך אותן. וכן כתב בפ"י הרמב"ם בפ"ג מהלכות שבת (הט"ז), וזהו שכתבה הרב אלפסי לאותה דרב, אע"פ שפסק בפ' כירה שאסור לשהות ע"ג כירה שאינה גרופה ואינה קטומה ודלא כחנניא:

31. שערים מצויינים בהלכה

✓ **בשיל ולא בשיל אסור.** כתבו התוס', דמיירי שלא נתבשל עדיין כמאכל בן דרוסאי, דאי כבר נתבשל כמאכל בן דרוסאי, שרי להשהותה ע"ג כירה, אע"פ שאינה גרופה וקטומה, כדלקמן ריש פ' כירה. והרי"ף שם פי' בשיל ולא בשיל, משהתחיל ליבשל ועד שנתבשל כל צרכו, ואפי' נתבשל כל צרכו כל שמצטמק ויפה לו אסור. שיטה זו הוא שיטת היש אומרים המובא בשו"ע (סי' רנ"ג ס"א) דמוחר אפי' במצטמק ויפה לו, ולשיטת הא' בש"ע שם, מותר דוקא כשמצטמק ורע לו, וזהו שיטת הרי"ף והרמב"ם.

32. חדושי הרשב"א על מסכת שבת דף יח/ב

דברחא ולא שריק אסור. פי' ואפי' חי, ובצלי מיירי דלא מסיח דעתיה מיניה משום דמתבשל מהרה ואתי לחתויי. וכן כתב הרב בעל הלכות ז"ל דמכאן ואילך מיירי בצלי, והיינו דמייתנין עלה אין צולין בשר וביצה דמיירי בצלי:

33. שפת אמת על שבת דף יח/ב

שם בגמ' ב"ש אומרים לא ימכור אדם חמצו לעכו"ם כו'. בפסחים פירש"י דס"ל לב"ש דצריך ביעור מן העולם. אבל כאן בגמ' מדסמכו להני דלעיל משמע דטעם האיסור לב"ש הוא משום מראית העין וכהני דלעיל דאסירי משום דמיחלף בשלוחו וכדומה. [אכן הר"ן כתב דנקטי' הכא אגב גררא. אבל מ"ש בחי' הר"ן טעמא דב"ש דילמא הדר ומזבן לי' לישראל. תמוה דאם אין חימוצו ניכר גם לדידן אסור כדאי' בפסחים (מ ע"ב) בארבא דטבעה בחישתא. וכ"כ בחפ"ק ה' ע"ש]: